

EL DOCUMENT DEL MES ÉS...

Núm. 7, juny 2012

Dades del document

Arxiu del Port de Tarragona (APT). *Plano en que se manifiesta el proyecto de una nueva población en la parte de la Marina y Puerto de la ciudad de Tarragona con una idea de la fortificación que puede adaptarse a ella formado consecuente con Real Orden por el Brigadier de la Real Armada Sr. Juan Smith Ingeniero en Gefe de Marina y Director de las obras de dicho puerto.* Juan Smith, 1 de mayo de 1802.

El context

Paral·lelament a la represa de les obres del port modern de Tarragona l'any 1790, s'anà creant la població de la Marina al voltant del port i damunt els terrenys que s'havien guanyant al mar. Fou necessari planificar i urbanitzar aquests nous espais urbans en un moment idoni en què la ciutat havia d'ampliar-se fora de les muralles que la constrenyien.

El desembre de l'any 1799, Joan Smith i Sinnot, brigadier de la reial Armada i enginyer director de Marina, assumí la direcció de les obres del Port de Tarragona, seguint el projecte del seu predecessor, Juan Ruiz de Apodaca.

Smith va modificar el projecte d'Apodaca i l'amplià l'any 1801, data en què aconseguí el favor reial i que el propi monarca Carles IV es desplaçés a Tarragona a visitar les obres portuàries.

Però, a banda de les obres del Port de Tarragona, a Smith se li encarregà el disseny de la Nova Població de la Marina a la part baixa de la ciutat de Tarragona, així com les fortificacions necessàries per protegir-la de possibles atacs enemics.

Smith aconseguí de la reialesa la potestat i el domini sobre els nous terrenys i la platja de la Marina. És per aquest motiu que no només el seu disseny, sinó que també la seva urbanització, anaren a càrrec del Port de Tarragona.

El contingut del document

L'original d'aquest magnífic plànol signat l'1 de maig de 1802 per l'enginyer Smith, es pot contemplar actualment al Museu del Port de Tarragona, juntament amb d'altres del mateix enginyer, relatius a les obres portuàries. A l'Arxiu del Port, així mateix, se'n poden consultar còpies fotogràfiques.

Juan Smith projectà l'obra seguint les tendències neoclàssiques que imperaven a l'època, dissenyant una quadricula al voltant d'un nucli central, la plaça dels Carros, i dos eixos principals: el carrer Reial, que enllaçava el port amb Reus i els pobles de l'interior, i el carrer Apodaca, que unia el port amb la ciutat de Tarragona.

L'any 1806 fou aprovat el projecte d'Smith, l'execució del qual es va veure interrompuda a causa de la Guerra del Francès, que provocà força estralls a la ciutat de Tarragona sotmesa a un dolorós setge. Cap el 1820, però, bona part de la nova població ja estava urbanitzada.

La utilitat del document

A banda del plànol d'Smith, a l'Arxiu del Port de Tarragona, es conserven expedients de permuta, sol·licituds i autoritzacions, compra i venda de terrenys per part de diferents propietaris per anar edificant immobles o locals comercials.

Cal tenir en compte que el director del Port de Tarragona era la màxima autoritat de la zona amb potestat per traçar carrers i places i donar permisos d'edificació.

En contrapartida, la Junta Protectora de les Obres del Port de Tarragona, era qui finançava les obres de clavegueram, sanejament, alineació de carrers, i fins i tot s'ocupà de la seva nomenclatura. És per això també que la majoria de carrers de la part baixa de Tarragona porten noms d'enginyers portuaris i de personatges estretament vinculats amb les obres portuàries com Apodaca, el mateix Smith, o Castellarnau.

L'estudi de tota aquesta documentació, per tant, és necessària per conèixer l'origen i desenvolupament de la part baixa de la ciutat de Tarragona, estretament vinculada al Port de Tarragona i a l'activitat portuària i mercantil.